

ШЕВЕРДІНА ВІКТОРІЯ ІГОРІВНА

кандидат юридичних наук, старший дослідник,
старший науковий співробітник Науково-
дослідного інституту правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрН України
ORCID 0009-0002-7948-1451

УДК [[349.2:331.5]:355.1-057.36-057.75](477)“364”

DOI10.37772/2518-1718-2025-1(49)-13

СУЧАСНИЙ СТАН ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ВЕТЕРАНІВ ТА ВЕТЕРАНОК ВІЙНИ В УКРАЇНІ¹

У даній статті проведено дослідження сучасного стану законодавства України, що регулює процес працевлаштування такої категорії осіб як ветерани та ветеранки війни. Так як однією з ключових потреб адаптації ветеранів і ветеранок війни до цивільного життя, є їх працевлаштування, професійний розвиток та підвищення конкурентоспроможності на ринку праці. Провівши теоретико-правовий аналіз поняття ветеран війни було визначено основні ідентифікуючі ознаки згідно з нормами Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». Розглянуто вимоги, які до них ставляться при прийнятті на роботу та визначено чи мають вони якісь особливі умови при прийнятті на роботу. Проведене дослідження внутрішньодержавної ветеранської політики щодо захисту основних конституційних прав громадян, що мають статус ветеранів війни дає змогу стверджувати, що є декілька варіантів побудови державних систем соціального захисту ветеранів війни, пріоритетними напрямками яких мають бути: а) впровадження спеціального законодавства; б) створення спеціального державного органу; в) створення цифрової платформи для ветеранів війни. Але ключовим питанням є необхідність активізації механізмів контролю за дотриманням трудових прав ветеранів війни з боку роботодавців. Це передбачає систематичні перевірки виконання законодавства та інформування роботодавців про їхні обов'язки стосовно ветеранів війни, а також забезпечення роботодавців компенсаціями. Окремої уваги потребує питання забезпечення освітою та перекваліфікації ветеранів, що прямо впливає на перспективу і можливість їх успішного працевлаштування. А саме, розширення доступу ветеранів війни до програм професійної підготовки та перекваліфікації, з урахуванням їхніх потреб та інтересів на ринку праці. Визначено, що основними важелями, які впливають на рівень соціального захисту ветеранів війни являються не тільки рівень національного економічного добробуту, а й повноваження й діяльність державних органів та громадських благодійних організацій. Актуальність наукового дослідження зумовлено стрімким збільшенням кількості ветеранів, які мають потребу у працевлаштуванні. Дійшли висновку, через те, що Україна знаходиться в стані затяжної військової агресії існує необхідність у удосконаленні законодавства, що регулює питання працевлаштування та професійного розвитку ветеранів та ветеранок війни. Невідкладно вирішеними мають бути питання із забезпечення гідного рівня життя особам які боронили територіальну цілісність та захищали свою державу, шляхом надання їм можливості безперешкодно реалізувати свої трудові права гарантовані Конституцією України.

Ключові слова: трудове право, право на працю, працевлаштування, військовослужбовець, ветеран війни, соціальний захист, соціальні гарантії, мотивація, професійний розвиток, професійне зростання.

Постановка проблеми. Праця людини, без перебільшення, це головний аспект процесу розвитку та становлення сучасного суспільства. Роль праці в розвитку людини і суспільства виявляється в тому, що в процесі праці створюються не тільки матеріальні цінності, які призначені для задоволення потреб людей, але й розвиваються самі робітники, набуваю-

чи професійні навички, розкриваючи свої здібності та поповнюючи свої знання.

З історичних джерел відомо, що трудові відносини існують майже всю історію людства, навіть тоді коли не існувало жодного законодавчого акту який би їх врегульовував і всі домовленості щодо праці були усними. Зачасту це призводило до появи спору

¹ Статтю підготовлено в межах теми фундаментального дослідження «Правове забезпечення професійної адаптації та права на підприємницьку діяльність ветеранів війни», РК УкрІНТЕІ № 0123U104874, 2025 рік

в трудових відносинах. Це підкреслює необхідність в законодавчому регулюванні будь яких суспільних відносин. Враховуючи стрімкий розвиток суспільства, перед державою постало дуже важливе завдання з забезпечення на високому рівні захисту трудових прав усіх громадян. Особливо гостро постало питання забезпечення рівних можливостей у реалізації права на працю усіх громадян незалежно від їх особливого правового статусу. Загалом, під рівними можливостями слід розуміти, що усі, хто знаходиться в однаковому становищі, мають рівні права, свободи та обов'язки і є рівними перед законом і судом, але права, свободи та обов'язки є різними, коли право враховує розумні й об'єктивні відмінності між людьми або створює тимчасові сприятливі умови для певної категорії осіб з метою компенсації існуючої фактичної нерівності [1].

Внаслідок тривалої російсько-української війни в Україні продовжує стрімко зростати кількість ветеранів і ветеранок війни. Їхнє звільнення з військової служби невідворотно супроводжується процесом реінтеграції, важливою складовою якого є забезпечення працевлаштування ветерана. Оскільки трудова діяльність може бути дієвим способом повернення ветерана до цивільного життя. Досліджуючи наявні нормативно-правові акти які регламентують процес працевлаштування ветеранів війни, дійшли висновку про те, що регулювання цього питання буде ефективним виключно в тому випадку, коли правова регламентація з регулювання таких суспільних відносин та відповідно їх законодавче закріплення буде зосереджене в окремому нормативно-правовому акті. У межах цієї публікації спробуємо на підставі національних законодавчих актів у сфері праці з'ясувати сутність права на працю ветеранів війни і окреслити суттєві ознаки цієї спеціальної категорії осіб. Також необхідно звернути увагу на те, що в сучасному українському законодавстві є невизначеності щодо розуміння поняття «ветеран війни» та переліку осіб, які можуть мати такий статус. Тож для повного розуміння сутності правового статусу та подальшого визначення його ознак, які відрізняють один від одного суб'єктів трудових правовідносин, необхідно дослідити визначення поняття «ветеран війни» у діючому законодавстві України та в працях вітчизняних науковців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В науковій літературі поняття та сутність правового регулювання трудових правовідносин з ветеранами війни являються предметом дослідження багатьох українських науковців, зокрема: Н. Болотіна, Н. Вапнярчук, М. Васильєва, В. Кохан, Р. Погосян, П. Рабінювич, А. Сидоренко, Н. Статівка, О. Шаповалова, О. Ярошенко та інші.

Метою статті є огляд діючого законодавства України щодо забезпечення трудових прав ветеранів

війни, проведення загального аналізу цього законодавства, виявлення норм які потребують доопрацювання. Сформулювати пропозиції щодо удосконалення українського законодавства яке регламентує механізм реалізації права на працю ветеранами війни, забезпечення їх належною заробітною платою, здобуття професійних навичок та кар'єрний розвиток.

Виклад основного матеріалу. Основний закон визначає, що захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього українського народу. З огляду на те, що захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України є обов'язком громадян України то держава має забезпечувати гідний державний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях. Соціальний захист військовослужбовців – це функція держави, яка, як встановлює закон: «спрямована на встановлення системи правових і соціальних гарантій, що забезпечують реалізацію конституційних прав та задоволення матеріальних і духовних потреб військовослужбовців відповідно до особливого виду їх службової діяльності, статусу в суспільстві, підтримання соціальної стабільності у військовому середовищі». Тож, що стосується реалізації права на працю такої категорії громадян як ветерани війни, то це відбувається шляхом забезпечення соціальних прав, що надає держава, з урахуванням особливостей їх діяльності та правового статусу, враховуючи особливий характер їх служби [2, 3].

Держава здійснює політику, спрямовану на забезпечення безперешкодної реалізації громадянами права на працю, на гарантування рівних можливостей у виборі професії та роду трудової діяльності та гідного рівня життя людини і громадянина, для задоволення основних життєвих потреб усіх соціальних верств і груп населення. Стаття 43 Конституції України закріплює право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку людина вільно обирає або на яку вільно погоджується. В свою чергу Кодекс законів про працю України визначає правові засади і гарантії здійснення громадянами України права розпоряджатися своїми здібностями до продуктивної і творчої праці. Та що стосується регулювання трудових відносин з окремою категорією осіб – «ветеран війни» то в контексті практичної реалізації права на працю ветеранів та ветеранок війни, Кодекс законів про працю України, згадує слово «ветеран» лише у двох випадках, а саме: 1) переважне право на залишення на роботі при вивільненні працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці; 2) додаткова відпустка окремим категоріям громадян. Це свідчить, що в основному на них розповсюджуються загальне трудове законодавство.

Хоча на сьогодні однією з найбільш актуальних проблем для ветеранів війни після завершення ними військової служби є саме можливість працевлаштування, професійної самореалізації, підвищення кваліфікації, здобуття нового фаху або започаткування власної справи [2, 4].

Закон України «Про зайнятість населення» від 5 липня 2012 року № 5067-VI визначає правові, економічні та організаційні засади реалізації державної політики у сфері зайнятості населення, гарантії держави щодо захисту прав громадян на працю та реалізації їхніх прав на соціальний захист від безробіття. Цей закон відносить ветеранів війни до категорії громадян, що мають додаткові гарантії та пільги при працевлаштуванні, але сам перелік не зазначається [5].

Закон України «Про загальнообов'язкове соціальне страхування на випадок безробіття» від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV визначає правові, фінансові та організаційні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Зокрема це стосується військовослужбовців, питань страхування на випадок безробіття, питань матеріального забезпечення та соціальних послуг й обчислення страхового стажу [6].

Крім того, коли ми починаємо говорити про ветеранів війни, то маємо розуміти, хто в Україні відноситься до такої групи осіб. Щоб визначити ідентифікуючі ознаки ветерана війни, перш за все звертаємося до Закону, який визначає їх правовий статус та забезпечує створення належних умов для їх життя-забезпечення. Відповідно до статті 4 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22 жовтня 1993 № 3551-XII (далі Закон №3551-XII) ветеранами війни є особи, які брали участь у захисті Батьківщини чи в бойових діях на території інших держав. До ветеранів війни належать: 1) учасники бойових дій; б) особи з інвалідністю внаслідок війни; в) учасники війни. Виходячи з цього визначення категорія «ветерани війни» – становить собою досить різноманітну за складом групу населення, яка охоплює кілька категорій осіб (працівників), що, безумовно, означає відмінності у їх правах та обов'язках. Хоча основу правового статусу ветеранів війни складають конституційні права і свободи людини і громадянина, та все ж обсяг їх залежить від їх спеціального правового статусу [7].

Особливості правового статусу ветерана війни виражаються в підставах визнання громадянина ветераном війни і в засобах їх соціальної захищеності. Законодавство України наділяє ветеранів війни особливим статусом у сфері праці, визнаючи їхній внесок у безпеку та незалежність України. Цей статус базується на ряді законів та нормативно-правових актів, які гарантують їхні трудові права. Ветерани

війни мають певні пільги та пріоритети у здобутті роботи, а також право на різноманітні соціальні пільги, що спрямовані на полегшення їхнього соціального та економічного становища. Головне завдання держави в досліджуваних питаннях полягає в ідентифікації ризиків та труднощів, з якими зіштовхуються ветерани війни, надання їм відкритого доступу до спеціальних пільг та підтримка у процесі повернення до цивільного життя [12].

Крім того, стаття 12 Закону №3551-XII передбачає додаткові гарантії у сфері зайнятості для ветеранів, зокрема: право на одержання допомоги по тимчасовій непрацездатності в розмірі 100% середньої заробітної плати незалежно від стажу роботи; додаткову відпустку зі збереженням заробітної плати строком на 14 календарних днів на рік; можливість використання чергової щорічної відпустки у будь-який час (без очікування шестимісячного строку перебування на роботі); переважне право на залишення на роботі при проведенні скорочень, а також переважне право на працевлаштування у разі ліквідації юридичної особи.

Держава, у свою чергу, крім встановлення пільг та гарантій щодо працевлаштування, враховуючи специфіку діяльності осіб які здійснювали військову службу, має забезпечити безперешкодний доступ до отримання професійної освіти з метою перепрофілювання, здобуття навичок або підвищення кваліфікації. Та посилити застосування різних правових стимулів щодо роботодавців, що мають спонукати їх до найму ветеранів. Додержання встановлених законодавством вимог, працевлаштування ветеранів та їхня ефективна реінтеграція часто вимагає від роботодавців забезпечення комплексних адаптаційних програм, які можуть включати медичний, психологічний та юридичний супровід, програми перекваліфікації, підвищення кваліфікації та навчання, інформаційну політику в межах трудового колективу, які можливо реалізувати лише за сприянням зі сторони держави та державної підтримки [9].

На жаль, попри існуюче законодавство, ветерани війни в Україні часто стикаються і з практичними проблемами у сфері реалізації своїх трудових прав. Одна з основних проблем на ринку праці, спричинена військовими діями російської федерації, а саме численна руйнація виробничих потужностей, знищення підприємств, установ та організацій. Це все призвело до цілком закономірного зменшення пропозицій щодо робочих місць і падіння економічної активності в цілому. Крім того, дискримінація на ринку праці, коли роботодавці уникають можливості наймати ветеранів війни, через можливі наслідки військових дій на їхнє здоров'я або психологічний стан. Іншою проблемою є недостатня інформованість ветеранів війни щодо їхніх прав та можливос-

тей в сфері праці. Додатковою проблемою є відсутність на практиці адаптованих програм професійної реабілітації та перепідготовки, спрямованих специфічно на потреби ветеранів війни. Також варто відзначити питання професійного розвитку та кар'єрного зростання ветеранів війни. Нерідко вони можуть зіткнутися з обмеженими можливостями для кар'єрного зростання або професійного розвитку через відсутність потрібних програм або недостатні умови на робочому місці для подальшого самовдосконалення. Отже, на практиці ветерани війни в Україні можуть зазнавати різних труднощів у сфері трудових прав, що потребують уваги та розв'язання з боку держави, інститутів громадського суспільства та роботодавців [9, 10].

Аби вирішити ці проблеми, слід впровадити комплексні заходи з удосконалення законодавства та практичної реалізації нормативних актів щодо працевлаштування ветеранів. Міністерство у справах ветеранів до таких заходів відносить: проведення інформаційних кампаній серед ветеранів для підвищення рівня їхньої правової свідомості про трудові права та соціальні пільги, які їм надаються; консультування та інформаційна підтримка роботодавців щодо переваг найму ветеранів війни та роз'яснення їхніх правових обов'язків у цій сфері; створення адаптованих програм професійної реабілітації та перепідготовки, які враховували б особливості ветеранів війни та сприяли їхній успішній інтеграції на ринку праці; забезпечення можливості для професійного розвитку та кар'єрного зростання ветеранів шляхом надання доступу до освітніх курсів, стажування та інші форми підтримки; здійснення системного моніторингу ефективності усіх заходів, аби виявляти та усувати недоліки у реалізації цих заходів. Отже, на практиці ветерани війни в Україні можуть зазнавати різних труднощів у сфері трудових прав, що потребують уваги та розв'язання з боку держави, інститутів громадського суспільства та роботодавців [11].

Перед державою стоїть значний обсяг питань щодо соціального захисту ветеранів війни в Україні, які потребують вирішення на цей час, та ще більше

уваги вони будуть потребувати у післявоєнний період. Існує велика вірогідність, що після завершення війни Україна буде вимушена зіштовхнутися з вирішенням питання, щодо необхідності працевлаштування великої кількості ветеранів війни, які повернулися з війни. Попри розвиток ветеранської політики в останні роки, її досі не можна назвати цілісною та сформованою. Запровадження дієвих механізмів реінтеграції та встановлення гарантій щодо працевлаштування ветеранів війни в Україні знаходиться не на високому рівні. Законодавство про працю ветеранів війни в Україні потребує подальшого розвитку для врахування специфіки праці ветеранів [12].

Висновки. Таким чином, існуюча на сьогодні система нормативно-правових актів що в тій чи іншій мірі стосується питань регулювання та реалізації ветеранами війни своїх трудових прав, досі залишається не достатньо ефективною. Процес поліпшення законодавства України у сфері трудових прав ветеранів війни та соціального захисту учасників бойових дій відбувається постійно: норми переглядаються і доповнюються, але все ж воно не є уніфікованим. Відсутність спеціального нормативно-правового акту означає, що для ветеранів війни в Україні не передбачено особливих умов і гарантій при прийнятті на роботу. Також працевлаштування ветеранів війни не передбачає якихось пільг для роботодавців, що наймають цю категорію людей. Лише якщо військовий отримав інвалідність внаслідок війни, то на нього поширюються гарантії та права осіб з інвалідністю. Стан ринку праці та рівень забезпечення ветеранів війни робочими місцями дуже низькі. Чим довше на території нашої держави буде тривати військовий стан, тим більше зростають ризики втрати нових підприємств, територій та зниження загального рівня економіки держави. У зв'язку з цим існує велика вірогідність того, що після завершення війни, попит на гідну працю громадян буде значно перевищувати ринкову пропозицію. А така мало захищена категорія осіб як «ветерани війни» без державної підтримки взагалі не зможуть бути конкурентно спроможними на ринку праці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Науково-практичний коментар Конституції України / за заг. ред. Стефанчука Р. О., Петришина О. В. Київ: ВАІТЕ, 2023. С 108–109.
2. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. №254к/96 ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Про соціальний та правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей. Закон України від 20.12.1991 р. № 2011-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/la>
4. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 р. № 322-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
5. Про зайнятість населення : Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>

6. Про загальнообов'язкове соціальне страхування на випадок безробіття : Закон України від 02.03.2000 р. № 1533-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text>
7. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту : Закон України від 22.10.1993 р. № 3551-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>
8. Рішення Конституційного Суду України від 27.02.2020 р. № 3-р/2020 (справа №1-247/2018 (3393/18)). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-20#Text>
9. Звіт за результатами аналізу українського законодавства в частині забезпечення трудових прав ветеранів війни. Український ветеранський фонд, 2024 URL: https://veteranfund.com.ua/wp-content/uploads/2024/11/Zvit_ukrainske_zakonodavstvo_druk.pdf
10. Кіріллова Ю., Зновяк В., Казанська А. Потреби та перешкоди ветеранів при працевлаштуванні. Червень – липень 2023 р.: соціологічне дослідження. Київ : Український ветеранський фонд, 2023. 88 с. URL: <https://veteranfund.com.ua>.
11. Методичні рекомендації щодо організації роботи помічників ветерана в громаді та взаємодії з заінтересованими суб'єктами. Київ, 2024. 60 с. URL: https://mva.gov.ua/storage/app/sites/1/Методичні_рекомендації/rekomendatsii-web-3.pdf
12. Працевлаштування ветеранів: як покращити ситуацію в Україні. Український ветеранський фонд, 07.07.2024. URL: <https://veteranfund.com.ua/newsukr/працевлаштування-ветеранів-як-покра/>
13. Постна Д. А. Забезпечення працевлаштування ветеранів війни. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2024. № 86, Том 3. С. 49–55. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.3.7>
14. Про внесення змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» щодо гарантій працевлаштування ветеранів війни : Проект Закону України від 14.11.2023 р. № 10261. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43181>
15. Європейська соціальна хартія (переглянута) : Міжнародний документ Ради Європи від 03.05.1996 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text

REFERENCES

1. Stefanchuk, R. O., & Petryshyn, O. V. (Eds.). (2023). *Scientific and practical commentary on the Constitution of Ukraine* (pp. 108–109). Kyiv: VAITE [in Ukrainian].
2. Verkhovna Rada of Ukraine. (1996, June 28). *Constitution of Ukraine: Law of Ukraine No. 254k/96-VR*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
3. Verkhovna Rada of Ukraine. (1991, December 20). *On social and legal protection of military personnel and their families: Law of Ukraine No. 2011-XII*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text> [in Ukrainian].
4. Verkhovna Rada of Ukraine. (1971, December 10). *Labour Code of Ukraine: Law of Ukraine No. 322-VIII*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> [in Ukrainian].
5. Verkhovna Rada of Ukraine. (2012, July 5). *On employment of the population: Law of Ukraine No. 5067-VI*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text> [in Ukrainian].
6. Verkhovna Rada of Ukraine. (2000, March 2). *On compulsory social insurance in case of unemployment: Law of Ukraine No. 1533-III*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text> [in Ukrainian].
7. Verkhovna Rada of Ukraine. (1993, October 22). *On the status of war veterans and guarantees of their social protection: Law of Ukraine No. 3551-XII*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text> [in Ukrainian].
8. Constitutional Court of Ukraine. (2020, February 27). *Decision of the Constitutional Court of Ukraine No. 3-r/2020 (case No. 1-247/2018 (3393/18))*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-20#Text> [in Ukrainian].
9. Ukrainian Veterans Fund. (2024). *Report on the results of the analysis of Ukrainian legislation regarding the protection of labor rights of war veterans*. Retrieved from https://veteranfund.com.ua/wp-content/uploads/2024/11/Zvit_ukrainske_zakonodavstvo_druk.pdf [in Ukrainian].
10. Kirillova, Yu., Znoviak, V., & Kazanska, A. (2023). *Needs and obstacles of veterans in employment. June – July 2023: Sociological research*. Kyiv: Ukrainian Veterans Fund. Retrieved from <https://veteranfund.com.ua> [in Ukrainian].
11. Ministry for Veterans Affairs. (2024). *Methodological recommendations on organizing the work of veteran assistants in the community and interaction with stakeholders*. Kyiv. Retrieved from https://mva.gov.ua/storage/app/sites/1/Методичні_рекомендації/rekomendatsii-web-3.pdf

12. Ukrainian Veterans Fund. (2024, July 7). *Employment of veterans: How to improve the situation in Ukraine*. Retrieved from. URL: <https://veteranfund.com.ua/newsukr/працевлаштування-ветеранів-як-покра/>
13. Postna, D. A. (2024). Employment support for war veterans. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*, 86(3), 49–55. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.3.7>
14. Verkhovna Rada of Ukraine. (2023, November 14). *On amendments to the Law of Ukraine “On the status of war veterans and guarantees of their social protection” regarding employment guarantees for war veterans: Draft Law of Ukraine No. 10261*. Retrieved from <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43181>
15. Council of Europe. (1996, May 3). *European Social Charter (revised): International document of the Council of Europe*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text

SHEVERDINA VICTORIA

PhD in Law, Senior Research Fellow of the Scientific and Research Institute
of Providing Legal Framework for the Innovative Development of the NALS of Ukraine

THE CURRENT STATE OF THE LEGISLATION REGARDING THE EMPLOYMENT OF VETERANS OF THE WAR IN UKRAINE

Problem setting. As a result of the long-term Russian-Ukrainian war in Ukraine, the number of war veterans continues to grow rapidly. Their discharge from military service is inevitably accompanied by a reintegration process, an important component of which is ensuring the veteran's employment. Since employment can be an effective way for a war veteran to return to civilian life. Studying the existing regulatory legal acts that regulate the process of employment of war veterans, we came to the conclusion that the regulation of this issue will be effective only if the legal regulation of such social relations and, accordingly, their legislative consolidation is concentrated in a separate regulatory legal act. Within the framework of this publication, we will try to clarify the essence of the right to work of war veterans on the basis of national legislative acts in the field of labor and outline the essential features of this special category of persons. It is also necessary to pay attention to the fact that in modern Ukrainian legislation there are uncertainties regarding the understanding of the concept of “war veteran” and the list of persons who may have such status. Therefore, in order to fully understand the essence of the legal status and further determine its features that distinguish subjects of labor relations from each other, it is necessary to study the definition of the concept of “war veteran” in the current legislation of Ukraine and in the works of domestic scientists.

Analyses of recent researches and publications. In scientific literature, the concept and essence of legal regulation of labor relations with war veterans are the subject of research by many Ukrainian scientists, in particular: N. Bolotina, N. Vapnyarchuk, M. Vasilyeva, V. Kokhan, R. Pogosyan, P. Rabinovych, A. Sydorenko, N. Stativka, O. Shapovalova, O. Yaroshenko and others.

Article's main body. Review of the current legislation of Ukraine on ensuring the labor rights of war veterans, conducting a general analysis of this legislation, identifying norms that require revision. To formulate proposals for improving Ukrainian legislation that regulates the mechanism for exercising the right to work by war veterans, providing them with adequate wages, acquiring professional skills, and career development.

Purpose of research. The purpose of the article is to review the current legislation of Ukraine on ensuring the labour rights of war veterans, to conduct a general analysis of this legislation, and to identify the provisions which need to be improved. To formulate proposals for improving the Ukrainian legislation regulating the mechanism of exercising the right to work by war veterans, ensuring their proper salary, acquisition of professional skills and career development.

Conclusions and prospects for the development. Thus, the current system of regulatory and legal acts that to one degree or another concerns the regulation and implementation of labor rights by war veterans still remains insufficiently effective. The process of improving the legislation of Ukraine in the field of labor rights of war veterans and social protection of combatants is ongoing: the norms are revised and supplemented, but it is still not unified. The absence of a special regulatory and legal act means that war veterans in Ukraine do not have special conditions and guarantees when hiring. Also, the employment of war veterans does not provide for any benefits for employers who hire this category of people. Only if a serviceman became disabled as a result of the war, are he covered by the guarantees and rights of persons with disabilities. The state of the labor market and the level of providing war veterans with jobs are very low. The longer martial law lasts on the territory of our state, the greater the risks of losing new enterprises, territories and reducing the overall level of the state's economy. In this regard, there is a high probability that after the war, the demand for decent

work among citizens will significantly exceed the market supply. And such a poorly protected category of people as “war veterans” will not be able to be competitive in the labor market at all without state support.

Key words: labor law, right to work, employment, military serviceman, war veteran, social protection, social guarantees, motivation, professional development, professional growth.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Шевердіна В. І. Сучасний стан законодавства щодо працевлаштування ветеранів та ветеранок війни в Україні. *Право та інновації*. 2025. № 1 (49). С. 104–110.